

Otevřený dopis k problematice silničních alejí ve Zlínském kraji

Vážení představitelé Zlínského kraje.

Oslovujeme vás v záležitosti aktuálního stavu silničních stromořadí. Motivací k tomuto dopisu jsou negativní tendence v jejich údržbě a obnově, které se znepokojením sledujeme a dokumentujeme.

Jsme si vědomi, že aleje a stromořadí vytváří typický kolorit krajiny českých zemí již dlouhá staletí. I na Moravě jsou něčím, bez čeho si prostor obklopující města i vesnice těžko dokážeme představit. Ostatně krásu stromořadí mnohokrát ztvárnili malíři nebo fotografové. Bez nich by mnohá umělecká díla nevznikla. Aleje k české krajině tedy patří. Obzvláště stromořadí vinoucí se podél silnic krajinu také významně esteticky dotváří. V době barokní byly aleje vysazovány z mnoha důvodů. Dávaly stín pocestným a skýtaly potravu lidem i zvěři. Vysazování stromořadí podél silnic bylo nařizováno panovníky i pověřenými úřady. Od dob císařovny Marie Terezie se sice mnohé změnilo, ale dá se říci, že ještě v průběhu 20. století politika systematické podpory údržby alejí byla platná. Tendence, které sledujeme především v posledních letech, jsou však opačné. Z krajiny se postupně ztrácejí desítky stromořadí a mnohdy bez rozvahy a uměřenosti jsou káceny tisíce stromů. Alejí kolem silnic ubývá a tvář krajiny se mění k horšímu. Úbytek zeleně zhoršuje klimatické podmínky a především v horkých létech se urychluje vysychání krajiny. Zimní smogové situace poškozující zdraví tisíců lidí jsou pro nás též varováním o neblahých trendech v oblasti životního prostředí.

Důvody kácení stromořadí podél silnic se zdají být - vzhledem k charakteru dnešní uspěchané a materialistické doby - logické. Naše životy ovládnul automobilismus a bezpečnost silničního provozu je častým námětem veřejných diskusí. V tomto kontextu bývají ze strany pověřených úřadů zdůvodňovány i likvidace stromořadí podél frekventovaných vozovek, nebo jejich dožívání bez náhrady při cestách nižších tříd. Pozitivní funkce stromořadí a skutečné příčiny dopravních nehod jsou přitom zamlčovány. Aleje naši krajinu nejenže esteticky strukturují, ale také napomáhají bezpečnosti provozu. Jsou přirozenými orientačními body a nejen v mlze řidiče užitečně směřují. Jasně a pravidelné linie alejí bezpečnosti jízdy tedy naopak prospívají. Rychlost projíždějících automobilů je na silnicích obklopených stromy obecně nižší, protože aleje podvědomě nutí řidiče k opatrnější jízdě. Situace, kdy by přítomnost stromů byla důvodem havárie, jsou ojedinělé. Za havárie zpravidla mohou především sami řidiči jedoucí nepřiměřenou rychlostí nebo nedodržující pravidla silničního provozu. I z toho důvodu nesouhlasíme s názory úředníků a správců silnic, kteří poukazují na nebezpečí stromů kolem vozovek. Samozřejmě záleží na tom, jak jsou výsadby prováděny, jak je kvalitní údržba a zda jsou silnice opatřeny v kritických úsecích odpovídajícím dopravním značením. Stromořadí vyžadují péči, ale ta se společnosti vrací v mnoha pozitivních efektech. Silniční aleje s keřovými porosty zbrzdí větrnou a vodní erozi, zvlhčují vzduch, snižují prašnost a brání vytváření sněhových jazyků. Stromy kolem silnic též chrání vozovky i automobily před přehříváním – což přispívá k větší trvanlivosti asfaltu i menší únavě řidičů. Mnohé stromy nebo keře navíc poskytují potravu ptactvu. V neposlední řadě i díky silničním alejím se nám dodnes zachovala řada tradičních odrůd ovocných stromů, které dnes zachraňujeme ve specializovaných sadech.

Pozitivních efektů existence stromořadí a alejí kolem silnic je tedy celá řada. Množstvím a reálným dopadem přesvědčivě převyšují negativní důvody, kterými argumentují především správci silnic. Ti za

výsadbou a údržbou stromořadí mnohdy vnímají jen zvýšené množství činností a materiálních nákladů. Už méně je zajímavá, zda jsou tyto náklady dobře investovány a jak vhodný je dopad investic do silniční zeleně. Aleje v krajině jsou totiž nejen krásné ale také užitečné.

I proto se domníváme, že by politika ochrany a obnovy silničních stromořadí měla být zodpovědnými osobami veřejně deklarována a také pověřenými správci silnic systematicky naplňována. Její součástí by měl být i efektivní přístup k řešení problému s vlastnickými vztahy k pozemkům lemuujícím silnice.

Věříme, že tento otevřený dopis bude apelem pro regionální politiky i úředníky, kteří musí řešit stále zřejmější dopad klimatických změn i v regionálním měřítku. Zlínský kraj se často chlubí kulturní pestrostí a přírodními krásami. Postupný zánik silničních alejí proto jistě není tím, čím bychom se mohli před návštěvníky našeho regionu s hrdostí prezentovat. Jestliže jsou stromořadí zodpovědně udržována v řadě vyspělých evropských zemí, česká veřejná správa by měla být též schopna se o toto přírodní dědictví odpovědně postarat. Není to o nemožnosti nebo regulích, je to o vůli pověřených osob.

I proto žádáme, aby byla na úrovni Zlínského kraje přijata veřejná deklarace kompetentních představitelů regionu, která by podpořila ideu zachování a obnovy stromořadí kolem silnic.

Deklarace, která by pak byla prakticky naplňována pověřenými správci a průběžnou finanční podporou. Jedině tak zamezíme tomu, aby se stav nejen krajiny v našem regionu zhoršoval. Silniční aleje potřebují naši ochranu a péči, ne likvidaci a nezájem. Bez jejich existence by se snížila nejen kvalita životního prostředí, ale zhoršila by se též orientace v prostoru krajiny i pro řidiče. Tímto by zaniklo také jedno z nejcennějších kulturních a přírodních dědictví, které jsme převzali od našich předků.

Členové p.s. ČSOP Pantoflíček Slavkov

Vlasta Ondrová, Slavkov 47 *Vlasta Ondrová*

Miloš Šťastný, Dolní Němčí 174 *Miloš Šťastný*

Petr Slinták, Dolní Němčí 678 *Petr Slinták*

Pavla Mudráková, Dolní Němčí 30 *Pavla Mudráková*

Olga Pavlicová, Dolní Němčí 635 *Olga Pavlicová*

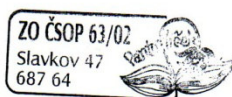
Jarmila Červenková, Dolní Němčí 765 *Jarmila Červenková*

Josef Trtek, Nivnice 40 *Josef Trtek*

Jana Borýsková, Uherský Brod 917 *Jana Borýsková*

Matějček Josef, Suchá Loz 165 *Matějček Josef*

Matějčková Zdeňka, Suchá Loz 165 *Matějčková Zdeňka*

Fotokázky zanikajících alejí v podhůří Bílých Karpat

Vykácená a dodnes neobnovená třešňová alej mezi Nivnicí a Dolním Němčím

Poslední stromy zbyly z aleje trnek mezi Nivnicí a Uherským Brodem

Dožívající jabloně při cestě ze Slavkova do Dolního Němčí. Letos zbytek stromů vykácen bez náhrady.

Poškozené kořeny stromů po údržbě silničního járku – směr z Dolního Němčí na Hluk

Dožívající alej kolem silnice z Nivnice do Suché Loze

Zbytky neudržované výsadby u silnice za osadou Volenov u Suché Loze

Užitečné odkazy k problematice alejí a stromořadí v krajině

Koncepce obnovy a péče o silniční aleje

<http://aleje.org/pro-uredniky-a-spravce/koncepce-stromoradi-v-ceske-krajine>

<http://denikreferendum.cz/clanek/24947-stromy-a-aleje-je-treba-udrzovat-a-obnovovat-nejen-kacet>

Průvodce alejemi nejen Zlínského kraje

<http://aleje.org/pro-milovniky-aleji/tipy-na-vylety>

Videozáznamy:

Natírání aleje v Uherském Ostrohu

<http://arnika.org/pate-natirani-bezpecnostnich-pruhu-na-aleje-uhersky-ostroh>

Sázení stromořadí ve Štípě

<http://arnika.org/sazeni-aleje-ve-stipe>

Statistiky výsadeb a kácení podél silnic v jednotlivých krajích

<http://aleje.org/o-alejich/kaceni-v-alejich/statistika-kaceni>

Vyhodnocení skutečných příčin dopravních nehod

<http://aleje.org/o-alejich/bezpecnost-provozu/dopravni-nehody>

Nová dopravní značka týkající se alejí:

<http://arnika.org/alej-v-radkove-ma-novou-dopravni-znacku>

Konference Aleje 2017:

<http://aleje.org/vzdelavaci-akce/136-konference-aleje-2017-obnova-a-udrzba-stromoradi>